

Kültürel Mirasın Korunması ve Turizm Amaçlı Kullanılmasında Yerel Halkın Algı ve Tutumlarının Belirlenmesi: Osmaneli İlçe Merkezi Örneği

Determination of Local People's Perceptions and Attitudes Protection of Cultural Heritage and Use of Tourism Purpose: Case of Centre of Osmaneli District

Ayşe Okuyucu¹, Mehmet Somuncu²

¹Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Bilecik.

²Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Ankara.

Özet: Kültürel mirasın korunması ve turizm amaçlı kullanılması konusunda yapılan çalışmalarda yerel halkın desteği oldukça önemlidir. Çünkü kültür ve miras alanlarında yaşayan yerel halk, buradaki kültürel mirasın doğrudan kullanıcıları oldukları gibi kültürel mirası sürdüren ve yaşatan kişilerdir. Bu çalışmada Osmaneli ilçe merkezinde yaşayan yerel halkın, kültürel miras, kültürel mirasın korunması ve turizm amaçlı kullanılması konularındaki algı ve tutumlarının belirlenmesi hedeflenmiştir. Araştırma alanı olarak Osmaneli ilçe merkezinin seçilmesinde buradaki kültürel mirasın varlığı fakat koruma konusunda yeterince çalışma yapılmamış olması etkili olmuştur. Çalışmada yerel halkın konu hakkındaki görüşlerini değerlendirmek üzere 193 kişiye yüz yüze görüşme tekniği ile 25 Ağustos-5 Ekim 2011 tarihleri arasında 25 kapalı uçlu sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Veriler SPSS paket programında analiz edilmiştir. Yerel halkın koruma ve turizme ilişkin tutum düzeyleri; cinsiyet, yaş grupları, ikamet süresi, eğitim düzeyi, meslek ve gelir durumu bağımsız değişkenleri ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi, t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; yerel halk alandaki kültürel mirasın korunması konusunda olumlu görüşe sahiptir. Bunun yanında yerel halk, turizmin gelişmesine karşı olumlu tutuma sahiptir ve turizm işlerine katılma konusunda isteklidir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel miras, kültürel mirasın korunması, turizm, yerel halk, turizmin etkileri, Osmaneli

Abstract: Protection of cultural heritage and using it tourism purposes; the support of local people are quite important. Because local people are living in the culture and heritage areas; direct users of heritage and experience of the individuals. In this study we aimed to determine the local people perception and attitudes about tourism and heritage conservation living in Osmaneli district. Existence of the cultural heritage and insufficient protection study are important to determine research area as Osmaneli. To measure of perceptions of local peoples a questionnaire was applied 193 people face-to-face interviews among 25 August-5 October 2011; 25 closed-ended questions were asked. The data was analyzed using the SPSS package. Local people's attitudes are evaluated in relation to independent variables of gender, age group, inhabitancy, education level, occupation, income level. For this purpose Mann Whitney U test, Kruskal Wallis H test, t-test and one-way variance analysis (ANOVA) were used. According to the research results; the local people in the field have positive opinion cultural heritage protection with tourism. Besides the local people willing about joining the tourism affairs.

Keywords: Cultural heritage, protection of cultural heritage, tourism, local people, effects of tourism, Osmaneli

1. Giriş

Son yıllarda iç ve dış turizmde farklı kültürleri tecrübe etme ve öğrenme amacı ile yapılan seyahatler artmıştır. Kültürel turizm tarihi yerlerin ve arkeolojik alanların ziyaret edilmesini, yerel toplumların festivallerine katılmayı, geleneksel dans ve törenlerin izlenmesini, yörelere özgü geleneksel ürünlerin alışverişini kapsamaktadır (Besculides vd., 2002). Çalışmalar turizmin bu şeklinin yerel halka, onların kültürlerine ve yanı sıra ziyaretçi toplumlara faydalar sağlayabildiğini göstermektedir (Besculides vd., 2002). Kültürel turizm aynı zamanda küçük toplumların kültürlerinin karakterlerini negatif etkileyebilecek potansiyele sahiptir. Bir yerin kültürünü yaşamaları için turistlere sağlanan fırsatlar ev sahibi toplum için pozitif ve negatif sonuçlara yol açabilir. Turizm yönetiminde çıkar temelli yaklaşımlar ev sahibi toplum için hem fayda sağlayabilir hem de zarara yol açabilir.

Kültür ve miras turizmi, turizmin en hızlı gelişen ve en önemli bileşenlerinden biri olarak kabul edilmektedir (Poria vd., 2003). Miras turizminin gelişmesinde ana odak noktalar; yerel ekonomileri canlandırma, ev sahibi toplumun yaşam standartlarını arttırma, destinasyona turistleri çekebilmek, miras hakkındaki bilgileri yaymak ve kültürel mirasın yıkımlara karşı korunmasını sağlamaktır (Binoy, 2011). Bu nedenle miras turizmi genel turizm kapsamında ideolojik ve kurumsal kapsam bakımından farklıdır (Garrod ve Fyall, 2000).

Turizmin etkisi genellikle üç kategoriye ayrılır. Birincisi ekonomik etki, vergi gelirleri, artan iş imkânları, ek gelir, vergi yükü, enflasyon ve yerel kamu borcu gibi unsurları kapsar. İkincisi sosyo-kültürel etkidir ki; geleneksel el sanatları ve törenler, kültürlerarası iletişim ve hoşgörünün artması, suç oranının artması ve değişen kültürel gelenekleri kapsar. Üçüncüsü çevresel bakımdan yaşanan etkilerdir; parklar ve yaban hayatının korunması, kalabalık, hava, su, gürültü kirliliği, vahşi yıkım, vandalizm ve çöp sorunu gibi unsurları kapsar (Andereck vd., 2005).

Turizm genellikle doğal ve kültürel anlamda hassas alanlarda gelişmektedir. Bu nedenle yerel halkın turizme karşı tutum ve düşüncelerinde çevresel değerler ile ekonomik gelişimin birbirine bağımlı olduğu göz önünde bulundurulmalıdır (Varnacı Uzun ve Somuncu, 2011). Bir başka ifade ile yerel halk turizmin gelişmeye başladığı ilk dönemlerde, ekonomik faydaları ön planda tutmaktadır. Ancak turizm faaliyetlerinin iyi planlanmadığı alanlarda, faaliyetlerin artmasıyla sosyo-kültürel ve çevresel anlamda yaşanan bozulmalar, yerel halkın turizm için olumsuz düşünmesine yol açmaktadır.

Turizm yerel toplumların ekonomik çeşitliliklerini arttırmada başlıca endüstri olarak tanımlanmaktadır. Fakat turizm ekonomik gerilemenin önüne geçmek için genel çare değildir. Turizm olumlu ve olumsuz etkiler yaratabilme potansiyeline sahiptir. Turizmde başarının sağlanabilmesi için onun güvenilir bir şekilde planlanması ve yönetilmesi gerekir (Byrd vd., 2009).

Kültür zengini destinasyonlar için bu alternatif ekonomik fırsat, kültürel mirasın bozulması bakımından potansiyel bir tehdit ürünü olabilir. Bu nedenle toplumlar böyle kaynaklardan ve turizmin faydalarından yoksun bırakılmaktadır. Miras turizmi koruma amaçlarını çeşitli çıkarlar için riske attığından, miras ve turizm arasındaki ilişki genellikle korumacı algı için çelişkilerle dolu ve çatışmalı olarak karakterize edilir. Bu tehditlerini azaltmak için farklı paydaşlar arasında iletişim, iş birliği ve uyuma ihtiyaç vardır (Aas vd., 2005). Bir toplumda kültür ve miras turizmin gelişmesinde kilit nokta paydaşların buna dahil edilmesidir. Toplum içinde paydaş desteği olmadan kültür ve miras turizmini geliştirmek neredeyse imkânsızdır.

Paydaş, bir organizasyonun hedeflerinin başarılmasında etkilenen ya da etkileyen birey ya da gruplardır. Paydaş grupları ve onların çıkarlarının araştırılması turizm literatüründe yinelenen bir tema olmuştur (Byrd vd., 2009). Paydaşlar ve onların turizm gelişmesindeki rolü hakkındaki turizm konsepti iş yönetimi ve kamu idaresi literatürleri üzerine temellendirilmiştir. Genel olarak turizmde dört ana paydaş vardır: turistler, yerel halk, girişimciler ve yerel hükümet yetkilileri (Byrd vd., 2009). Çeşitli paydaşlar turizm planlama sürecinde önemlidirler. Paydaşlar arasındaki işbirliği ve uyum planlanan alan için başlıca meseledir (Aas vd., 2005). Paydaşlar arasında yerel halk, turizmin geliştiği

alanlardaki en önemli paydaş konumundadır. Yerel halkı turizm gelişim sürecine dâhil etmek, bu konudaki görüş ve önerilerini almak, fikir alışverişinde bulunmak ve gelecekteki turizm gelişmesini teşvik yönünde karşılıklı fikir alışverişi yapmak, yerel halkın karar merkezlerini etkileyebilmesi ve kendilerini turizmin bir parçası olarak hissetmeleri açısından oldukça önemlidir (Varnacı Uzun ve Somuncu, 2011). Zira turizm gelişmesinde yerel halkın desteğinin önemi geniş ölçüde kabul edilmiştir ve bu konu giderek artan bir araştırma alanı olmaya başlamıştır.

Yerel halkın turizm konusundaki tepkileri çeşitli nedenlerden önemlidir. Bu en azından ev sahibi toplumların yaşam kalitesi bakımından önem arz etmektedir. Sadece kar amacı güden turizm faaliyetleri sonucunda yaşanan olumsuzluklar, yerel halkın, turizm gelişmelerini riske atmasına, zarar vermesine ya da sonlandırmasına yol açabilir. Ancak yerel halkın bu konulardaki tepkilerinin önceden ölçülmesi turizm plancılarına yardım edebilir. Eğer yerel halkın turizm endüstrisini niçin desteklediği ya da karşı çıktığı bilinirse, olumsuz sosyal etkiler minimize edilebilir ve bu konudaki alternatifler artırılabilir. Bunun gibi yerel halkın yaşam kalitesinin artırılabilmesi, toplumun turizmin olumsuz etkilerinden korunmasını sağlar (Williams ve Lawson, 2001).

Çeşitli çalışmalarda elde edilen bulgularda, yerel halkın turizme karşı tutumları; sosyo-demografik özellikler, turizme ekonomik bağlılık, miras çekiciliklerine olan fiziksel yakınlık, geleneksel kültürel alanlara bağlılık gibi çeşitli durumlara bağlı olduğu elde edilmiştir (Uriely vd., 2001).

Osmaneli ilçe merkezi sahip olduğu geleneksel ve anıtsal yapılar ile diğer somut olmayan miras özellikler bakımından yerel yönetimlerin turizmi geliştirmeyi arzu ettikleri ve çeşitli girişimlerin olduğu bir alandır. Bu nedenle çalışmada, kültür ve miras turizmi faaliyetlerinin henüz yoğunluk kazanmadığı, ancak bu yönde potansiyele sahip olan Bilecik'e bağlı Osmaneli ilçe merkezinde yürütülmüştür. Çalışmada kültürel mirasın korunması ve turizm amaçlı kullanıma kazandırılması konusunda yerel halkın görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Böylece kendi bölgelerini en iyi tanıyan yerel halkın kültürel mirasın korunması ve yönetilmesi için bilgi sağlayacağı, yerel halkın yaşam alanları için düşünülen koruma ve turizm faaliyetleri konusunda başlangıçtan itibaren etkili olacağı, ilçe merkezinin kültür ve miras özelliklerine uygun turizm anlayışının geliştirileceği düşünülmüştür.

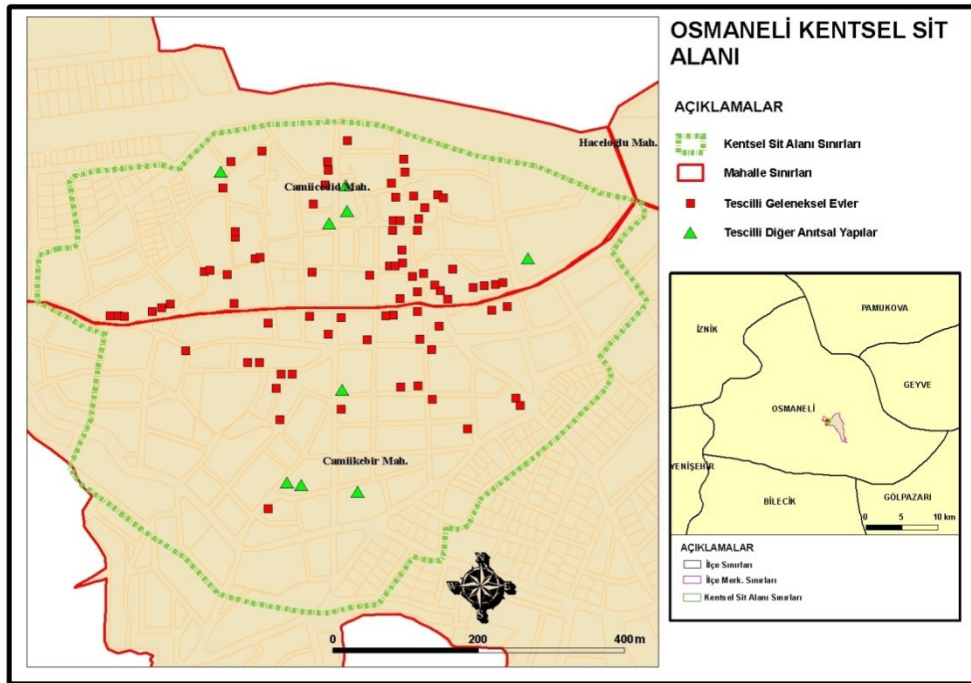
2. Araştırma Alanı

Osmaneli ilçesi Türkiye'nin coğrafi bölge sistematığı içinde Marmara Bölgesi'nin Güney Marmara Bölümü'nde Bilecik ili sınırları içinde yer almaktadır. Osmaneli ilçesini; kuzeydoğudan Sakarya'nın Pamukova ve Geyve ilçeleri; batıdan Bursa'nın Yenişehir ve İznik ilçeleri; güneyden Bilecik ve Bilecik'in Gölpazarı ilçeleri çevrelemektedir (Şekil 1).

Şekil 1. Osmaneli İlçesi lokasyon haritası

İlçe, merkez ve 27 köy dâhil toplam 526 km²'lik bir alana sahiptir. Araştırma konusunun kapsamı ve sınırları nedeniyle bu sahanın tamamı çalışma kapsamında değildir. Araştırmada kültürel mirasın yoğun olduğu Camiicedid, Camikebir mahallelerinde kentsel sit alanı olarak ilan edilen bölgede yoğunlaşmıştır (Şekil 2).

Şekil 2. Osmaneli kentsel sit alanı

İlk adı Leuke veya Leukai (Beyaz şehir) olan Osmaneli, antik çağda Bithynia bölgesinde bir köydü (Özgür, 1990). İlçe sınırları içinde bulunan höyükler ve bazı kalıntılar, bölgede ilk yerleşimin M.Ö. 2000'lere kadar uzandığını göstermektedir (Uluengin ve Saatçi, 2009). Bölgede çeşitli dönemlerde Helen, Trak, Bitinya, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı gibi birbirini izleyen uygarlıklar hüküm sürmüştür. İlçe M.Ö 1200'lerde, Friglerin, Perslerin daha sonra da Romalıların egemenliğine girmiş; 1308 yılında Osman Gazi tarafından Osmanlı topraklarına katılmıştır (Anonim, 2006). Buna göre; Osmaneli ilçe merkezinde yerleşmenin tarihi çok eskilere dayanmaktadır.

Günümüzde ise Osmaneli ilçe merkezinde 200 kadar geleneksel ev bulunmaktadır. Özellikle 17. yüzyılda yörenin başlıca geçim kaynağı olan ipek böcekçiliği ve kozacılık faaliyetlerine göre şekillenmiş bu evler, sahip oldukları mimari özellikleri ile oldukça dikkat çekicidir (Okuyucu, 2011), (Şekil 3).

Şekil 3. Geleneksel Osmaneli evleri

Bu evlerden 90 tanesi Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nce tescillenerek koruma altına alınmıştır. Ancak yapılan arazi çalışmaları sırasında tescil kayıtlarında olmasına rağmen, bu evlerden 9 tanesinin yangın vb. çeşitli sebeplerden yok olduğu tespit edilmiştir. Buna göre 2003 yılında kentsel sit alanı ilan edilen alanda; 81 tane tescilli geleneksel Osmaneli evi, dört adet dini yapı, hükümet konağı, tarihi çeşme, hamam, eski şehir hanı ve eski ilkokul olmak üzere toplam 90 adet tescilli yapı bulunmaktadır (Şekil 2). Bu değerlere ek olarak yöredeki el sanatları, yöresel mutfak, dille birlikte sözlü gelenek ve anlatımlar, korunması gerekli somut olmayan kültürel miras öğelerindedir.

3. Materyal ve Yöntem

İlçe merkezindeki kültürel mirasın envanter tespiti ve ilçe merkezinde kültürel mirasın dağılımının haritalanması için 1/1000 ölçekli kent planı, imar planı ve koruma amaçlı imar planları alınmış ve bu haritalar coğrafi bilgi sistemleri tabanlı bir yazılım olan ArcGIS 9.3 programı ile amaca uygun olarak çizilerek yeniden düzenlenmiştir.

Osmaneli ilçe merkezinde yaşayan yerel halkın, kültürel mirasın korunması konusundaki görüşleri ve kültürel mirasın turizmde kullanılması konusuna ne ölçüde hazır olduğunun belirlenmesi araştırmanın en önemli konulardan birisidir. Çünkü turizm; ekonomik, toplumsal-kültürel ve çevre ile ilgili konularda olumlu ve olumsuz etkilerde bulunmaktadır. Turizmin olumlu ya da olumsuz etkilerinden öncelikle etkilenecek olan kişiler turizm bölgelerinde yaşayan yerel halktır. Bu nedenle araştırmada Osmaneli ilçe merkezinde yaşayan yerel halka turizm ve koruma konusundaki algı ve

tutumlarını ölçmek üzere bir anket çalışması yapılmıştır. Buna göre; %95 güven düzeyinde 0.07 örnekleme hatası ile örneklem büyüklüğü (n) 193 kişi olarak belirlenmiştir.

Ankette olasılıklı örnekleme türü kullanılmıştır. Olasılıklı örneklemede her bireyin örnekleme dâhil olma olasılığı eşittir. Bu eşitliği sağlamak için seçim tesadüfi olarak yapılmıştır. Anket uygulaması 25 Ağustos-5 Ekim 2011 tarihleri arasında Osmaneli ilçe merkezinde yüz yüze görüşme tekniği ile yapılmıştır. Anket kapalı uçlu 25 sorudan oluşmaktadır. Üç bölümden oluşan anketin ilk bölümü kişisel bilgileri, ikinci bölümü ilçe merkezinde yaşayan yerel halkın buradaki kültürel mirasın korunması konusundaki düşünceleri, üçüncü bölümü ise yerel halkın ilçe merkezindeki kültürel mirasın turizm amaçlı kullanılması konusundaki düşüncelerini ölçmeye yöneliktir.

Verilerin analiz edilmesinde SPSS 17 (Statistical Package for the Social Sciences) programından yararlanılmıştır. Araştırmada ilk olarak yerel halkın demografik bilgileri frekans tabloları aracılığıyla analiz edilmiştir. Bununla birlikte yerel halkın kültürel miras, kültürel mirasın korunması ve turizm konusundaki düşünceleri yine frekans tabloları aracılığı ile verilmiştir. Çalışmada ayrıca yerel halkın Osmaneli ilçe merkezindeki ikamet süresi ile turizme bakış açıları; cinsiyet ve turizme destek verme arasında anlamlı bir fark olup olmadığı karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda sırasıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve t testi kullanılmıştır. Son olarak yerel halkın ilçe merkezinde turizmi destekleme konusundaki görüşleri analiz edilmiştir. Bu kısımda yerel halkın turizmde yapabileceklerini belirttikleri işleri daha net bir şekilde ortaya koyabilmek amacıyla yerel halkın demografik özellikleri ile karşılaştırmalar yapılmıştır. Elde edilen veriler normal dağılım durumu sağlamadığından bu kısımda, turizmde yapılabilecek işlerin ve demografik özelliklerin karşılaştırılmasında Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Bağımlı değişkenlerin iki seçeneğe bağımsız değişken arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine bakılmak istendiğinde uygulanacak olan test parametrik olmayan Mann-Whitney U testi ve ikinden fazla seçeneğe bağımsız değişken arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine bakılmak istendiğinde uygulanacak olan test ise parametrik olmayan Kruskal-Wallis H testi olduğundan, bu iki test kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık sınırı olarak $p < 0.05$ kabul edilmiş, elde edilen bilgiler tablolar aracılığıyla açıklanmış ve yorumlanmıştır (Bayram, 2011). Buna göre yerel halkın cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, ilçe merkezinde yaşama süresi, geçim tipi ve aylık gelir özellikleri ile yerel halkın turizmde yapabilecekleri işlerle ilgili sorulara verilen kapalı uçlu cevaplar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı analiz edilmiştir.

4. Bulgular

4.1. Ankete Katılan Yerel Halkın Sosyo-Ekonomik Yapısı

Ankete katılan bireylerin %43.5'i bayanlar, %56.5'i erkeklerden oluşmaktadır. Yaş gruplarına göre dağılıma bakıldığında ise ilk sırada %33.2 ile 26-35 yaş arasındaki bireyler yer almaktadır. Ankete katılan bireyler arasında %38.3 ile lise mezunları birinci sıradadır. Geçim tipine göre dağılımda ise %32.1 ile memurların ilk sırada, %25.4 ile işçilerin ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Ankete katılan bireylerin %45.6'sı aylık 750-1500 TL arasında gelire sahiptir (Çizelge 1).

Çizelge 1. Ankete katılan bireylerin demografik özellikleri

Cinsiyet	Frekans (n)	%
Kadın	84	43,5
Erkek	109	56,5
Toplam	193	100.0
Yaş grupları	Frekans (n)	%
18-25	37	19.2
26-35	64	33.2
36-45	46	23.8
46-55	33	17.1
55-65	10	5.2
65+	3	1.6
Toplam	193	100.0
Eğitim düzeyi	Frekans (n)	%
Okuma-yazma bilen	6	3.1
İlkokul	30	15.5
İlköğretim	15	7.8
Lise	74	38.3
Yüksek okul	30	15.5
Üniversite	32	16.6
Yüksek lisans	5	2.6
Doktora	1	0.5
Toplam	193	100.0
Geçim tipi	Frekans (n)	%
Memur	62	32.1
İşçilik	49	25.4
Esnaf-ticaret	27	14.0
Diğer	23	11.9
Emekli	19	9.8
Çiftçilik	11	5.7
Hayvancılık	2	1.0
Toplam	193	100.0
Aylık gelir durumu	Frekans (n)	%
750 TL'den az	38	19.7
750-1500 TL	88	45.6
1501-2000 TL	37	19.2
2000 TL'den fazla	20	10.4
Belirtmemiş	10	5.2
Toplam	193	100,0

Birçok çalışma bölgede yerleşik olarak yaşama süresinin turizmin etkisinin algılamasını etkilediğini ortaya koymaktadır (Akova, 2006). Toplumdaki insanların ikamet ettikleri süre ne kadar uzun ise turizme yönelik tutumlarının, o derece olumsuz olduğunu ileri sürülmektedir. Bununla birlikte yaşam süresinin turizmi algılamaya etkisiyle ilgili birbirine tezat düşen bulgular da bulunmaktadır. Bölgede yaşam süresinin yüksek olmasının hem olumlu hem de olumsuz yüksek oranda korelasyon oluşturduğunu belirtilmektedir (Akova, 2006). Ankete katılan bireylerin % 51.8'inin 20 yıldan fazla süredir Osmaneli ilçe merkezinde ikamet ettikleri tespit edilmiştir (Çizelge 2).

Çizelge 2. Yerel halkın Osmaneli ilçe merkezinde ikamet süresi

İkamet süresi	Birey sayısı (n)	%
1 yıldan az	13	6.7
1-5 yıl arası	26	13.5
6-10 yıl arası	16	8.3
11-15 yıl arası	21	10.9
16-20 yıl arası	17	8.8
20 yıldan fazla	100	51.8
Toplam	193	100.0

Buna göre çalışmada ikamet süresine göre turizme bakış açısının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla bağımsız örneklem tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Yerel halkın ikamet süresine göre değerlendirme incelendiğinde; en yüksek tutuma 1 yıldan daha az ikamet eden yerel halkın ($\bar{X} = 1,0769$) sahip olduğu görülmektedir (Çizelge 3).

Çizelge 3. Yerel halkın ikamet süresi gruplarına göre, turizme bakış açılarına ilişkin tutum puanlarına ait betimsel istatistikler

Bağımlı değişken	İkamet süresi	N	\bar{X}	SS
Yerel halkın turizme bakış açısı	1 yıldan az	13	1,0769	0,27735
	1-5 yıl arası	26	1,0000	0,00000
	6-10 yıl arası	16	1,0000	0,00000
	11-15 yıl arası	21	1,0000	0,00000
	16-20 yıl arası	17	1,0000	0,00000
	20 yıldan fazla	100	1,0100	0,10000
	Toplam		193	1,0104

ANOVA sonuçlarına göre ise; ikamet süresine göre turizme bakış açılarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > 0.05$), (Çizelge 4). Buna göre; ikamet süresi bağımsız değişkeni turizme bakış açısına ilişkin tutumları etkilememektedir.

Çizelge 4. İkamet süresi ve turizme bakış açısı ilişkin tutum puanlarına ait ANOVA sonuçları

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Karelerin ortalaması	F	Anlamlılık (p)
Gruplar arası	0,066	5	0,013	1,294	0,268
Grup içi	1,913	187	0,010		
Toplam	1,979	192			

* $p < 0,05$

4.2. Yerel Halkın Kültürel Miras, Kültürel Mirasın Korunması ve Turizm Konusundaki Algıları

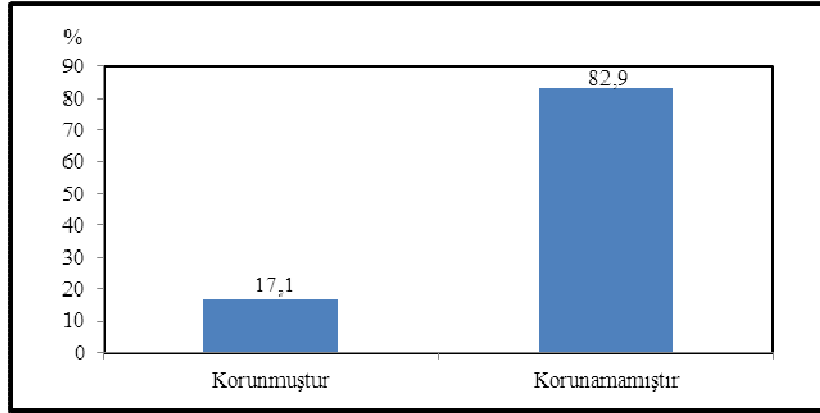
Bu bölümde yerel halkın Osmaneli kentsel sit alanındaki kültürel miras ve kültürel mirasın korunması konusundaki görüşleri değerlendirilecektir. Kültürel mirasın somut ve somut olmayan miras olmak üzere iki boyutu vardır. Yerel halka yöneltilen “Sizce kültürel miras neleri kapsar?” sorusu, ankete katılan yerel halkın gerek somut, gerek somut olmayan kültürel mirası algılama düzeylerini ölçmeye yöneliktir. Ankete katılan yerel halk en çok % 89.6 ile geleneksel evlerin, ardından % 60.1 ile anıtsal yapıların kültürel miras kapsamına girdiğini belirtmiştir. Ayrıca yöresel yemekler % 58.5, gelenek ve görenekler % 55.4 ve el sanatları % 47.7 gibi somut olmayan kültürel miras öğeleri de, somut kültürel miras öğelerinden çok düşük olmayacak düzeyde onları takip etmiştir (Çizelge 5). Bu da yerel halkın hem somut hem de somut olmayan kültürel miras öğelerinin bilincinde olduğunu göstermektedir.

Çizelge 5. Ankete katılan yerel halkın kültürel miras algısı

Kültürel miras	Birey sayısı (n)	%
Geleneksel evler	173	89.6
Anıtsal yapılar	116	60.1
Yöresel yemekler	113	58.5
Gelenek ve görenekler	107	55.4
El sanatları	92	47.7
Diğer	9	4.7

Ankete katılan yerel halkın % 82.9’u Osmaneli ilçe merkezinde kültürel mirasın yeterince korunmadığı; buna karşın % 17.1’i yeterince korunduğu görüşündedir (Şekil 4). Günümüzde kültürel mirasın korunmasında, koruma kullanma yaklaşımı ile birlikte turizmin önemi artmıştır. Turizmin

geliştiği alanlarda ekonomik gelişim ve hayat kalitesinin artması yanında kültürel mirasın ya da doğal alanların korunması konusunda da büyük bir potansiyel olmaktadır.

Şekil 4. Ankete katılan yerel halkın kültürel mirasın korunmuşluk durumu konusundaki görüşleri

Osmaneli ilçe merkezinde de turizm; kültürel mirasın korunması konusunda ve ekonomik anlamda fırsatlar sunabilir. Bu nedenle ilçe merkezinin sahip olduğu potansiyelin harekete geçirilebilmesi önem taşımaktadır. Turizmin gelişiminden doğrudan olumlu ya da olumsuz olarak etkilenecek olan yerel halkın turizme katılması da bölgedeki turizm faaliyetlerinin gelişmesini olumlu etkiler (Özdemir ve Kervankıran, 2011). Bu nedenle Osmaneli’nde yerel halkın turizmi desteklemesi, ilçe merkezinde turizmin gelişmesi için olumlu bir durumdur. Ankete katılan yerel halkın % 99’u Osmaneli ilçe merkezinde turizmin gelişmesini olumlu karşılayacağını, % 1’i olumsuz karşılayacağını belirtmiştir (Çizelge 6).

Çizelge 6. Ankete katılan yerel halkın Osmaneli ilçe merkezinde turizmin gelişmesi konusuna bakış açısı

Turizme bakış açısı	Birey sayısı (n)	%
Olumlu	191	99
Olumsuz	2	1
Toplam	193	100.0

Turizm uzun bir süre ekonomik gelişimi hızlandırıcı bir araç olarak görülmüştür. Bu konuda yapılan ilk çalışmalar turizm gelişiminin yerel halka ekonomik etkileri üzerine olmuştur (Akova, 2006). Birçok çalışma ekonomik faydanın yerel halk tarafından en fazla önem verilen faktör olduğunu ortaya çıkarmıştır. Araştırmalar turizmin istihdamı artırdığını, yeni yatırım fırsatları yarattığını ve yerel halka ve yerel yönetimlere gelir sağladığını ortaya koymaktadır. Hemen hemen bütün çalışmalarda ekonomik fayda ve tutumlar arasında olumlu bir ilişki olduğu saptanmıştır (Akova, 2006). Ancak, başlangıç aşamasında turizm genellikle algılanan ekonomik faydadan dolayı yerel halkın bir kısmı tarafından büyük bir istekle karşılanırken fiziki çevrede meydana gelen istenmeyen değişimler ve turistlerin geliş nedenleri değiştikçe bu olumlu his aşama aşama olumsuza dönüşebilmektedir (Akova, 2006). Turizm faaliyetlerinin henüz yoğunluk kazanmadığı Osmaneli ilçe merkezinde de yerel halk ekonomik faydadan dolayı turizmi büyük bir istekle karşılamaktadır. Bu nedenle turizmin gelişmesini olumlu karşılayan grubun turizmden beklentileri en çok, yerel halkın ekonomik gelirinin artması yönündedir (Çizelge 7).

Çizelge 7. Turizmi olumlu karşılayan yerel halkın turizmden beklentileri

Beklentiler	Birey sayısı (n)	%
Yerel halkın ekonomik gelirinin artması	151	78.2
Kültürel mirasın öneminin anlaşılması	130	67.4
Yerel kültürün canlanması	120	62.2
Altyapının iyileşmesi	40	20.7
Diğer	1	0.5

Turizmin sosyo-kültürel bakımdan pozitif ve negatif gelişmeler ortaya çıkardığı bilinmektedir. Önemli sayıdaki araştırmacı, bu konuda turizmin zararlarından bahseder. Ancak kaynaklar başarılı bir şekilde planlandığında ve geliştirildiğinde turizmin çok sayıda negatif etkisi ortadan kalkar (Besculides vd., 2002). Örneğin turizm, turistlere yönelik hediyelik eşya talebini karşılamak için ya da ihracat için geleneksel el sanatlarının yeniden canlanmasını sağlar. Sürekli ziyaret edilen alanlarda restorasyon, rekonstrüksiyon vb. koruma faaliyetleri artar. Toplumsal kaynaşma ve hoşgörü artar, kültürel mirasın korunması için bir fırsat yaratılmış olur.

Osmaneli ilçe merkezinde yerel halk turizmin ilçe merkezinde yaratacağı pozitif etki olarak ilk sırada % 73.1 ile geleneksel evleri bakımlı ve modern bir görünüme kavuşturacağını, ardından % 65.3 ile turizm sayesinde yerel halkın koruma bilincinin artacağını belirtmişlerdir (Çizelge 8). Bu nedenle Osmaneli’nde turizmin gelişmesi başlangıçta fiziki anlamda iyileştirmeler yapsa da, bu beraberinde somut olmayan kültürel mirasın tekrar canlanmasını sağlayabilir.

Çizelge 8. Turizmin Osmaneli ilçe merkezinde kültürel mirasın korunmasında yaratacağı düşünülen pozitif etki alanları

Olumlu etki alanları	Birey sayısı (n)	%
Geleneksel konutların görünümü	141	73.1
Koruma bilincinin artması	126	65.3
El sanatlarının tekrar canlanması	79	40.9
Ciddi koruma önlemlerinin alınması	77	39.9
Yöresel yemeklerin hatırlanması	47	24.4
Diğer	1	0.5

Turizm planlamasının yapıldığı alanlarda yerel halkın turizme bakış açısı kadar yerel halkın turizme destek verip veremeyeceği konusu da oldukça önemli bir konudur. Ankete katılan yerel halkın % 87.6’sı turizme destek verebileceklerini, % 12.4’ü destek veremeyeceklerini belirtmişlerdir (Çizelge 9).

Çizelge 9. Anket katılan yerel halkın turizme destek verip-vermeme konusundaki görüşlerinin dağılımı

Cevaplar	Birey sayısı (n)	%
Evet, turizme destek verebilirim	169	87.6
Hayır, turizme destek veremem	24	12.4
Toplam	193	100.0

Çalışmada cinsiyete göre turizme destek verme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığı t-testi ile değerlendirilmiştir. Çeşitli uygulamalarda bu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı ya da anlamlı değildir şeklinde çıkabilmektedir. Cinsiyet değişkenine göre yerel halkın turizme destek olmasına ilişkin tutum puanları karşılaştırıldığında kadınların ortalamaları ($\bar{X}=1,1548$), erkeklere göre ($\bar{X}=1,1009$) daha yüksektir. Ancak t testi sonuçlarına göre bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0,05$), (Çizelge 10).

Çizelge 10. Cinsiyetlerine göre yerel halkın turizme destek olmasına ilişkin tutum puanına ait t testi sonuçları

Bağımlı değişken	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Yerel halkın turizme olmasına ilişkin tutum	Kadın	84	1,1548	0,36385	191	-1,122	0,263
	Erkek	109	1,1009	0,30261			

*p<0,05

Araştırmada yerel halkın turizme katılma isteği yanında, turizme katılmaları halinde ne gibi işler yapabilecekleri de sorgulanmıştır. Bu amaçla yerel halka turizmde yapabilecekleri işler ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda yerel halk, en çok el işi ürünler üretip pazarlayarak (n=57), ardından turizm tesislerinde çalışarak (n=50) turizme destek verebileceklerini belirtmişlerdir (Çizelge 11).

Çizelge 11. Turizme destek verebileceklerini belirten bireylerin verebilecekleri destek türlerinin dağılımı

Destek türleri	Evet		Hayır		Toplam	
	Birey sayısı (n)	%	Birey sayısı (n)	%	Birey sayısı (n)	%
El işi ürünler üretip turizmde pazarlarım	57	29.5	136	70.5	193	100.0
Turizm tesislerinde çalışırım	50	25.9	143	74.1	193	100.0
Tarımsal ürünlerimi pazarlarım	38	19.7	155	80.3	193	100.0
Ev pansiyonculuğu yaparım	36	18.7	157	81.3	193	100.0
Yöresel yemeklerimi pazarlarım	36	18.7	157	81.3	193	100.0
Diğer	35	18.1	158	81.9	193	100.0

Araştırmada son olarak yerel halkın demografik özelliklerine göre turizme katılmaları halinde yapabilecekleri işlere ilişkin isteklerinin istatistiksel olarak anlamlı farka sahip olup olmadığını belirlemek amacıyla analizler yapılmıştır. Bu karşılaştırmalarda cinsiyet, yaş, yaşama süresi, eğitim, meslek ve aylık gelir olmak üzere 6 bağımsız değişken kullanılmıştır. Bağımlı değişkenlerin iki seçenekli cinsiyet bağımsız değişkenine göre anlamlı bir farka sahip olup olmadığına bakılması için Mann-Whitney U testi; ikiden fazla seçenekli yaş, eğitim durumu, geçim tipi, aylık gelir gibi bağımsız değişkenlere göre ise, Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Aralarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunan karşılaştırmalar tablolar aracılığı ile açıklanmış ve yorumlanmıştır.

Yerel halkın cinsiyetlerine göre turizmde yapabilecekleri işler arasında; ev pansiyonculuğu yapma, el işi ürünler üretip pazarlama ve yöresel yemek çeşitleri hazırlayıp pazarlama tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar görülmüştür. Cinsiyete göre ev pansiyonculuğu yapma isteğinde erkeklerin (103,79) sıra ortalamaları bayanlara (88,19) oranla daha yüksektir. Bayanların ev pansiyonculuğu yapma konusunda erkeklere oranla daha çekimser kaldıkları görülmüştür. Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre; cinsiyete göre yerel halkın ev pansiyonculuğu yapmalarına ilişkin tutumları arasında erkeklerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$), (Çizelge 12).

El işi ürünler üretip pazarlama yapmaya ilişkin tutumlarının cinsiyete göre sahip olduğu anlamlı farklılıkta ise bayanların (106,41) sıra ortalamaları erkeklere (89,75) oranla daha yüksektir. Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre; yerel halkın cinsiyetlerine göre el işi ürünler üretip pazarlamalarına ilişkin tutumları arasında bayanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$), (Çizelge 12). Bu sonuca göre; kadınlar el işi ürünler üretip pazarlama konusunda erkeklere göre daha isteklidir.

Yöresel yiyecek ve içecekler sadece turizm destinasyonlarında tüketilmekle kalmaz; aynı zamanda hediyeelik eşya olmaları bakımından da önemlidir. Turizm bölgelerinde özellikle bir yere özgü yiyecek ve içecekler; yemekle ilgili hediyeelik eşya pazarının geliştirilebilmesi için dikkate değer bir potansiyeldir. Gıda ürünleri ucuz ve nispeten taşınması kolay oldukları için özellikle hediyeelik eşya olarak önemlidirler (Richards, 2003). Yemek yeme zorunlu bir fiziksel ihtiyaç olduğu gibi yemeklerin pişirilmesi, kullanılan malzemeler bakımından da kültürü yansıtmaktadır. Özellikle bir yere özgü yiyecek ve içecekler otantik olmaları bakımından, turistik ürün olarak oldukça önemli etkileri vardır. Bu açıdan Osmaneli ilçe merkezinde yöresel yemek çeşitleri hazırlayarak bunları pazarlama, yerel halkın turizmde yapacağı en önemli işlerden biri olmaktadır. Cinsiyete göre yerel halkın, yöresel yemek çeşitleri hazırlayıp bunları pazarlamalarına ilişkin tutumları arasında kadınların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$), (Çizelge 12). Bu durum; kadınların yöresel yemek çeşitleri hazırlayıp pazarlama isteğinin daha fazla olduğunu göstermektedir.

Çizelge 12. Cinsiyet ve turizme verilebilecek destek türlerinin karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Destek türleri	Cinsiyet	N	Sıra ortalaması	\bar{X}	SS	Mann Whitney U	z	p
Ev pansiyonculuğu yapma	Erkek	109	103,79	0,1865	0,39055	3838,000	-	2,851
	Kadın	84	88,19					
El işi ürünler üretip pazarlama	Erkek	109	89,75	0,2953	0,45738	3787,500	-	2,600
	Kadın	84	106,41					
Yöresel yemek çeşitleri hazırlayıp pazarlama	Erkek	109	91,39	0,1865	0,39055	3967,000	-	2,354
	Kadın	84	104,27					

*p<0,05

Yöresel yemek çeşitleri hazırlama ve Osmaneli’nde ikamet süresi arasındaki karşılaştırmada ise, genel ikamet süresi 16-20 yıl arasında olanların sıra ortalaması 124,41 ile ilk sırada yer almaktadır. Buna göre ikamet süresi arttıkça, yöresel yemek çeşitleri hazırlayıp bunları turizmde pazarlama tutumu artmaktadır. Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre, yerel halkın ikamet süresine göre; yöresel yemek çeşitleri hazırlayıp bunları pazarlamalarına ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<0,05), (Çizelge 13).

Çizelge 13. İkamet süresi ve yöresel yemek çeşitleri hazırlayıp turizmde pazarlamaya ilişkin tutum, Kruskal Wallis H testi sonuçları

Yöresel yemek çeşitleri hazırlayıp pazarlama	İkamet süresi	N	Sıra ortalaması	χ^2	p
	1 <	13	93,85		
	1-5 yıl	26	86,42		
	6-10 yıl	16	109,16		
	11-15 yıl	21	97,38		
	16-20 yıl	17	124,41		
	20 >	100	93,48		
	Toplam	193			

*p<0,05

Yerel halkın; yaş, eğitim durumu, geçimlerini sağlama biçimleri ve aylık gelir değişkenleri ile el işi ürünler üretip bunları turizmde pazarlama tutumu arasında Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur (p<0,05), (Çizelge 14). El işi ürünler üretip pazarlama ile yaş grupları arasındaki karşılaştırmada 56-65 yaş arasındaki grubun 136,05 sıra ortalama değeri ile ilk sırada yer aldığı buna karşın 26-35 yaş arasındaki grubun 88,10 ile en son sırada yer aldığı tespit edilmiştir (Çizelge 14). Yaş gruplarına göre, yaş düzeyinin artması lehinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<0,05), (Çizelge 14). Verilen cevaplara göre; yerel halkın yaş grubu arttıkça, el işi ürünler üretip bunları turizmde pazarlama tutumu artmaktadır. El işi ürünler üretip pazarlama ile eğitim seviyesi arasındaki karşılaştırmada ise okuma yazma bilen grup 132,83 ile en yüksek sıra ortalama değere sahiptir. İlkokul mezunları ise 123,18 ortalama değer ile onları takip etmiştir (Çizelge 14). Buna göre eğitim düzeyi azaldıkça, el işi ürünler üretip bunları turizmde pazarlama tutumu artmaktadır. Aylık gelire göre, el işi ürünler üretip bunları turizmde pazarlama tutumu arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<0,05), (Çizelge 14). Bu sonuca göre; aylık gelir düzeyi azaldıkça, el işi ürünler üretip bunları turizmde pazarlama tutumu artmaktadır.

Çizelge 14. Yerel halkın özellikleri ile el işi ürünler üretilip pazarlamalarına ilişkin tutumlar, Kruskal Wallis H testi sonuçları

El işi ürünler üretilip pazarlama	Yaş	N	Sıra ortalaması	χ^2	p
	18-25	37	91,97	12,481	0,029*
	26-35	64	88,10		
	36-45	46	97,87		
	46-55	33	106,52		
	56-65	10	136,05		
	65 +	3	100,67		
	Toplam	193			
	Eğitim düzeyi	N	Sıra ortalaması	χ^2	p
	Okuma yazma bilen	6	132,83	23,293	0,002*
	İlkokul	30	123,18		
	İlköğretim	15	87,80		
	Lise	74	98,49		
	Yüksek okul	30	81,37		
	Üniversite	32	86,59		
	Yüksek lisans	5	68,50		
	Doktora	1	68,50		
	Toplam	193			
	Geçim tipi	N	Sıra ortalaması	χ^2	p
	Çiftçi	11	112,36	30,729	0,000*
Hayvancı	2	116,75			
Esnaf	27	97,09			
İşçi	49	96,07			
Memur	62	76,28			
Emekli	19	124,37			
Diğer	23	123,04			
Toplam	193				
Aylık gelir	N	Sıra ortalaması	χ^2	p	
750 TL<	38	105,53	9,668	0,022*	
750-1500	88	94,03			
1500-2000	37	81,84			
2000 >	20	76,15			
Toplam	183				

*p<0,05

Günümüzde, Osmaneli ilçesinde hâkim ekonomik faaliyet tarımdır. Nitekim ilçe genelinde toplam çalışan nüfusun % 61.06'sı tarım; % 18.49'u sanayi; % 20.45'i hizmet sektöründe çalışmaktadır (Dincer ve Özasan, 2004). Osmaneli ilçesinde kırsal bir ekonominin hâkim olduğu gözlenmektedir. Turizm yerel ekonomilerin canlanmasında önemli bir araçtır. Osmaneli'nde turizmin canlanması, tarımsal üretimin de artırılmasında etkili olabilir. Yerel halkın geçimlerini sağlama biçimlerine göre; tarımsal ürünlerini turizmde pazarlamalarına ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur (p<0,05), (Çizelge 15). Hayvancı (174,50), çiftçi (148,18) ve esnaflıkla (103,02) geçimini sağlayanlar ile tarımsal ürünlerini turizm amaçlı pazarlama arasında ortalama değerler en yüksektir (Çizelge 15).

Çizelge 15. Yerel halkın geçimlerini sağlama biçimleri ile tarımsal ürünlerin pazarlanmasına ilişkin tutumlar; Kruskal Wallis H testi sonuçları

Tarımsal ürünlerin pazarlanması	Geçim tipi	N	Sıra ortalaması	χ^2	p
	Çiftçi	11	148,18	32,802	0,000*
	Hayvancı	2	174,50		
	Esnaf	27	103,02		
	İşçi	49	89,82		
	Memur	62	88,90		
	Emekli	19	98,32		
	Diğer	23	94,78		
	Toplam	193			

5. Sonuç ve Tartışma

Osmaneli ilçe merkezinde yer alan geleneksel evler, anıtsal yapılar, devam eden birtakım gelenek ve görenekler bir dönemin ekonomik faaliyetlerinin mimariye ve yaşam tarzına nasıl etki ettiğini göstermektedir. Günümüzde hala 200 kadar geleneksel ev, çeşitli anıtsal yapılar ve yaşam tarzı ile devam eden bu miras, yeterince korunamamaktadır. Kültürel mirasın korunmasında, koruyarak kullanma yaklaşımı yani kültürel mirasın turizmde kullanılarak bir yandan korunması bir yandan da yöre ekonomisine katkıda bulunulması yaklaşımı günümüzde oldukça yaygındır. Bir yerde turizmin gelişmesinde yerel yönetimler ve yerel halk etkili olabilmektedir. Özellikle yerel halkın turizmin gelişmesi konusundaki tutumları bu konudaki en önemli belirleyicilerdendir. Çünkü turizmin etkilerini olumsuz algılayan yerel halk bölgedeki turizm gelişimini birçok açıdan sekteye uğratabilir. Bu nedenle turizmin gelişiminin sağlıklı bir yapıya kavuşabilmesi için yörede yaşayan yerel halkın turizme ilişkin algılarının ve tutumlarının bilinmesinde yarar vardır (Akova, 2006).

Yapılan değerlendirmelere göre; Osmaneli ilçe merkezinde yerel halk kültürel mirasın yeterince korunamadığı görüşündedir. Bununla birlikte yerel halk, kültürel mirasın korunması ve turizm faaliyetlerine karşı olumlu tutuma sahiptir. Literatürdeki bazı çalışmalarda; yerel halk, turizmi ekonomik gelişim sağlayan bir araç olarak görmektedir. Ayrıca, turizmin en önemli etkisinin ekonomik etkisi olduğunu düşünmektedir (Varnacı Uzun ve Somuncu, 2011). Bu bağlamda; geçimini büyük oranda tarımdan sağlayan yerel halkın büyük bir kısmı, turizm faaliyetlerine katılmak ve turizmden ekonomik fayda sağlamak istemektedir. Turizm faaliyetleri kapsamında yerel halk ilk üç sırada; el işi ürünler üretip pazarlayarak (%29.5), turizm tesislerinde çalışarak (%25.9) ve tarımsal ürünlerini pazarlayarak (%19.7) turizme destek olabileceklerini belirtmişlerdir. Ancak yerel halk turizm konusunda yeterli bilgi ve deneyime sahip değildir.

Araştırmada yerel halkın demografik özellikleri ile turizmde ne gibi işler yapabilirsiniz sorularına verilen cevaplar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testleri ile analiz edilmiştir. Mann Whitney U testi sonuçlarına göre; cinsiyet bağımsız değişkeninde; ev pansiyonculuğu yapma, el işi ürünler üretip pazarlama ve yöresel yemek çeşitleri hazırlayıp pazarlama tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Buna göre; kadınlar ev pansiyonculuğu konusunda erkeklere göre daha çekimserdir. Ancak el işi ürünler üretip pazarlama ve yöresel yemek çeşitleri hazırlayıp pazarlama konusunda kadınlar erkeklere göre daha isteklidir. Bayanların turizm sayesinde el işi ürünler üretip bunları pazarlayarak gelir elde etmeleri, toplumsal statülerinin yükselmesi Beypazarı ve Safranbolu örneklerinde tecrübe edilmiştir. Ayrıca; turizmin Beypazarı'nda yarattığı pozitif etki alanı olarak %75.38 el sanatlarının canlanması, %73.85 yöresel yemeklerin korunup devam etmesi olarak belirlemişlerdir (Uslu ve Kiper, 2006).

Karşılaştırma yapılan bağımsız değişkenlerden; ikamet süresine göre yöresel yemek çeşitleri hazırlayıp pazarlama tutumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yerel halkın ikamet süresi arttıkça, yöresel yemek çeşitleri hazırlayıp pazarlama tutumları artmaktadır. Karşılaştırma yapılan bağımsız değişkenlerden; yaş, eğitim durumu, geçimlerini sağlama biçimleri ve aylık gelire göre el işi ürünler üretip pazarlama arasındaki tutum farklılıkları istatistiksel olarak

anlamalı bulunmuştur. Buna göre; yaş grubu arttıkça, eğitim düzeyi ve aylık gelir düzeyi azaldıkça el işi ürünler üretilip bunları turizmde pazarlama tutumu artmaktadır.

Bu sonuçlardan hareketle, turizm faaliyetlerinin henüz yoğunluk kazanmadığı Osmaneli ilçe merkezinde, yerel halkın turizme katılımını sağlayacak planlamalar yapılması önerilmektedir. Böylece yöredeki kültürel mirasın korunmasına katkıda bulunulabilir. Sonuç olarak, bir turistik bölgede yerel halk tarafından turizmin algılanan olumsuz etkileri turizm gelişimine zarar verebilmektedir. Çevreye duyarlı, sürdürülebilir bir turizm gelişiminin gerçekleştirilebilmesi için yerel halkın algılamalarının ve tutumlarının düzenli aralıklarla ölçülmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir (Akova, 2006).

Kaynaklar

- Aas, C.; Ladkin, A. and Fletcher, J. 2005. Stakeholder Collaboration and Heritage Management. *Annals of Tourism Research*, 32 (1): 28-48.
- Akova, O. 2006. Yerel Halkın Turizmin Etkilerini Algılamalarına ve Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma. *Akademik İncelemeler Dergisi* 2 (1): 1-34.
- Andereck, K.L., Valentine, K.M., Knopf, R.C. and Vogt, C.A. 2005. Residents' Perceptions of Community Tourism Impacts. *Annals of Tourism Research*, 32 (4):1056-1076.
- Anonim 2006. *Bilecik Kültür Envanteri 2006*. Bilecik Valiliği Yayını, İstanbul.
- Bayram, M. 2011. Otel İşletmelerinin Genel Müdür Profillerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 22 (1): 35-48.
- Besculides, A., Lee, M.E. and McCormick, P.J. 2002. Residents' Perceptions of the Cultural Benefits of Tourism. *Annals of Tourism Research*, 29(2): 303-319.
- Binoy, T.A. 2011. Archaeological and Heritage Tourism Interpretation a Study. *South Asian Journal of Tourism and Heritage*. 4 (1):100-105.
- Byrd, E.T., Bosley, H.E. and Dronberger, M.G. 2009. Comparisons of Stakeholder Perceptions of Tourism Impacts in Rural Eastern North Carolina. *Tourism Management*, 30 (5): 693-703.
- Dincer, B. ve Özasan, M. 2004. *İlçelerin Sosyo- Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması*. Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları, Ankara.
- Garrod, F. and Fyall, A. 2000. Managing Heritage Tourism. *Annals of Tourism Research*. 27(3): 682-708.
- Okuyucu, A. 2011. Osmaneli İlçe Merkezinde Kültürel Mirasın Korunması ve Turizm Amaçlı Kullanımına Yönelik Bir Araştırma. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Ankara*.
- Özdemir, M.A. ve Kervankıran, İ. 2011. Turizm ve Turizmin Etkileri Konusunda Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Afyonkarahisar Örneği. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 24: 1-25.
- Özgür, E.M. 1990. Bilecik Coğrafyası. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Ankara*.
- Poria, Y.; Butler, R. and Airey, D. 2003. The Core of Heritage Tourism. *Annals of Tourism Research*. 30 (1):238-254.
- Richards, G. 2003. Gastronomy: An Essential Ingredient in Tourism Production and Consumption?. s. 3-21. Editor: G. Richards. *Tourism and Gastronomy*. Routledge, London.
- Uluengin, B. ve Saatçi, S. 2009. *Osmaneli ve Geleneksel Evleri*. Kerkük Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Uriely, N.; Israeli, A.A. and Reichel, A. 2001. Heritage Proximity and Resident Attitudes Towards Tourism Development. *Annals of Tourism Research*. 29 (3):859-862.
- Uslu, A. ve Kiper, T. 2006. *Turizmin Kültürel Miras Üzerine Etkileri: Beypazarı/Ankara Örneğinde Yerel Halkın Farkındalığı*. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 3 (3): 305-313.
- Varnacı Uzun, F. ve Somuncu, M. 2011. Kültürel Peyzajın Korunması ve Turizm İlişkisi Bağlamında Yerel Halkın Görüşleri: Ihlara Vadisi Örneği. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*. 3 (2): 21-36.
- Williams, J. and Lawson, R. 2001. Community Issues and Resident Opinions of Tourism. *Annals of Tourism Research*, 28 (2): 269-290.
- Yeşiltaş, M. ve Demirçivi B.M. 2010. İş Görenlerin Yıldırma Eylemlerine Maruz Kalma Durumları Üzerine Bir Araştırma: Antalya Örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 21 (2)

Ayşe Okuyucu ve Mehmet Somuncu